

ИЗВЕШТАЈ

о реализацији задатака из надлежности Аналитичке групе Министарства одбране и Војске Србије за анализу спровођења Националног акционог плана за примену Резолуције 1325 Савета безбедности УН – Жене, мир и безбедност у Републици Србији (2010-2015) од јануара до јуна 2015. године

Извештај о реализацији задатака из надлежности Аналитичке групе Министарства одбране и Војске Србије за анализу спровођења Националног акционог плана (у даљем тексту: НАП) за примену Резолуције 1325 Савета безбедности УН – Жене, мир и безбедност у Републици Србији (у даљем тексту: Аналитичка група МО и ВС) од јануара до јуна 2015. године, израђен је на основу тачке 5. Решења државног секретара за политику одбране о формирању Аналитичке групе МО и ВС за анализу спровођења НАП.

Извештај садржи следеће целине: (1) активности Аналитичке групе МО и ВС у периоду од јануара до јуна 2015. године; (2) резултати родне анализе у МО и ВС, и (3) закључци и предлози за унапређење спровођења НАП-а у МО и ВС, на основу резултата родне анализе.

1. АКТИВНОСТИ АНАЛИТИЧКЕ ГРУПЕ МО И ВС У ПЕРИОДУ ОД ЈАНУАРА ДО ЈУНА 2015. ГОДИНЕ

Аналитичка група МО и ВС је од свог оснивања одржала укупно деветнаест састанака, од којих су два састанка одржана у наведеном извештајном периоду и то: 27. марта 2015. године и 15. маја 2015. године, као и шест састанака појединих секција које делују унутар групе.

Осамнаести састанак Аналитичке групе МО и ВС одржан је 27. марта 2015. године. Састанку је, поред чланова и чланица поменуте групе, присуствовао и државни секретар у Министарству одбране, господин Зоран Ђорђевић, који је и председник Политичког савета Владе за спровођење НАП-а.

Председник Политичког савета је на том састанку нагласио да је по питању родне равноправности у МО и ВС направљен значајни напредак, као и да ће се и у будућем раду лично залагати да се реализују сви циљеви садржани у НАП-у.

У даљем току састанка размотрени су проблеми у спровођењу родне анализе у претходном периоду. Указано је на тренд опадања процентуалне заступљености жена у МО и ВС у односу на 2010. годину (19,50%), с обзиром на то да је заступљеност жена у 2014. години износила 19,34% у односу на укупан број запослених у МО и ВС.

На састанку је било речи и о реализацији пилот-пројекта у вези са отварањем вртића за децу запослених у МО и ВС. Државни секретар је у вези с тим нагласио да треба сагледати потребе система одбране, као и потребна материјална средства и да, по његовом мишљењу, први вртић за децу запослених у МО и ВС треба отворити у неком граду у унутрашњости Републике Србије.

Деветнаести састанак Аналитичке групе МО и ВС одржан је 15. маја 2015. године. Састанак је одржан у другом делу осме седнице Политичког савета ради упознавања чланова и чланица тог тела Владе са структуром, методама и резултатима рада Аналитичке групе МО и ВС. На почетку састанка указано је на чињеницу да у већини органа државне управе нема формираних аналитичких група и истраживачких тимова за праћење, анализу и извештавање о резултатима спровођења НАП-а. Сходно томе, одлучено је да се чланови Политичког савета упознају са радом једне од оваквих група, успостављене у МО и ВС.

Том приликом, указано је да је Аналитичка група МО и ВС била прво институционално тело за спровођење НАП-а формирано у Републици Србији и да су окосницу ове групе чинили припадници МО и ВС који су учествовали у Радном тиму МО и ВС за израду НАП-а. Ова група је и најбројнија аналитичка група у систему безбедности јер има 24 члана из 18 организацијских јединица МО и ВС. Она је од свог оснивања до сада одржала 18 састанака целе групе и 45 састанка пет секција (подгрупа) које делују унутар Аналитичке групе МО и ВС, спровела два мапирања система, шест родних анализа, четири анализе родно одговорног буџетирања, израдила је осам шестомесечних извештаја и четири годишња извештаја (за 2011, 2012, 2013. и 2014. годину) који су постављени на веб сајт МО.

Поред наведеног, током излагања чланова/чланица Аналитичке групе МО и ВС, чланови/чланице Политичког савета су имали прилику да се упознају и са добрим праксама у спровођењу НАП-а у МО и ВС, у чију су реализацију укључени и чланови/чланице те групе.

Анализом реализације *Плана активности Министарства одбране и Војске Србије за спровођење НАП од јануара до јуна 2015. године*, утврђено је да је **реализовано две трећине свих активности предвиђених за спровођење током 2015. године или, 74%** од укупног броја активности садржаних у поменутом плану. Анализом родно одговорног буџетирања у МО и ВС и утврђено да је за реализацију наведених активности потрошено, закључно са 30. јуном 2015. године, укупно **488.701,30 динара**.

Реализована је стручна и административно-техничка подршка раду Политичког савета, који је, осим одржавања седница на месечном нивоу, организовао и дијалог са свим актерима укљученим у спровођење НАП-а у Републици Србији. Такође, Политички савет је унапређивао мултисекторску сарадњу у спровођењу НАП-а, учествовао у активностима међународне сарадње ради промоције резултата спровођења НАП-а и усмеравао рад Мултисекторског координационог тела Владе.

У извештајном периоду израђен је Годишњи извештај о спровођењу НАП-а из надлежности МО и ВС у 2014. години, као и предлог Плана активности МО и ВС за спровођење НАП-а у 2015. години. Такође, израђени су следећи извештаји: Извештај о раду Аналитичке групе МО и ВС у периоду од јануара до јуна 2015. године и Извештај о спровођењу Плана активности МО и ВС за спровођење НАП-а у 2015. години, у периоду од јануара до јуна 2015. године, који је достављен Мултисекторском координационом телу, као и шест ванредних извештаја, на основу захтева органа државне управе, међународних организација и сл.

2. РЕЗУЛТАТИ РОДНЕ АНАЛИЗЕ У МО И ВС

Резултати родне анализе, реализоване у априлу 2015. године, показују да у МО и ВС заступљеност жена износи 19,42% у односу на укупан број запослених у МО и ВС. У периоду од 1. октобра 2014. до 1. априла 2015. године дошло је до повећања заступљености жена у МО и ВС у категорији професионалних војних лица (у даљем тексту: ПВЛ) и до смањења заступљености жена у категорији цивилних лица (у даљем тексту: ЦЛ). Заступљеност жена у МО и ВС унутар категорије ПВЛ, према подацима од 1. априла 2015. године, износи: 0,649% официра, 0,164% подофицира и 3,035% професионалних војника. Наведено повећање је последица, пре свега, пријема жена професионалних војника у јединице Војске Србије. Међутим, у наведеном периоду је дошло и до смањења заступљености жена од 0,089% у категорији ЦЛ. Важно је истаћи да смањењу заступљености жена у наведеној категорији ЦЛ није претходило отпуштање запослених жена, већ испуњавање законских услова за пензију и промена радног места, односно напуштање МО и ВС.

Највећи број лица напустио је МО и ВС због што им је истекао временски период на који су засновали радни однос (61), због споразумног раскида уговора (28), због губитка радне способности (7), а једном лицу из категорије ПВЛ престао је радни однос због повреде радне дисциплине, односно због изостанка са посла дуже од пет дана, односно седам дана са прекидима за 12 месеци рада. Подаци о висини просечне зараде запослених у МО и ВС исплаћене у мају 2015. године, у бруто и нето износу, показују да је просечна нето зарада жена у категорији ПВЛ износила 35.307,31 динара, а у категорији ЦЛ 40.410,33 динара.

Према подацима који се односе на заступљеност жена у војним образовним институцијама, интересовање девојака за упис у Војну гимназију, у школској 2015/2016. години је мање него претходне школске године, иако је проценат кандидаткиња износио 45,46%. За упис у Војну гимназију у школској 2015/2016. години укупно се пријавило 1067 лица, од којих 582 кандидата и 485 кандидаткиња.

На Војној академији, према подацима из априла 2015. године, на све четири године основних студија Војне академије је уписано укупно 18,9% кадеткиња. За упис на Војну академију у школској 2015/2016. години није дефинисана квота за упис девојака, односно младића. На јавни конкурс за упис на Војну академију укупно се пријавило 32,82% кандидаткиња, односно од укупно 649 лица, било је 436 кандидата и 213 кандидаткиња.

Међу полазницима Курса за резервне официре има 11,36% жена.

Заступљеност жена на руководећим/командним позицијама у МО и ВС је износила 17,4% у односу на укупан број жена запослених у МО и ВС, од тога највише на средњим, затим на нижим и вишим позицијама, а на високим позицијама њихова заступљеност износи 0,006%, док се на највишим позицијама у МО налази једна жена и то на дужности помоћника министра за буџет и финансије.

Учешће жена на средњим и нижим руководећим/командним позицијама веће је него на вишим и високим. На тренд раста учешћа жена на вишим и високим руководећим/командним позицијама указују показатељи из априла 2015. године о структури чиновних жена у Војсци Србије, зато што је највећи број жена официра чина потпоручника, чина водника у категорији подофицира и чина разводника у категорији професионалних војника.

Анализа старосне структуре жена у МО и ВС показује да највише жена у категорији ПВЛ има у категорији официра у старосној доби од 25 до 30 година. Заступљеност жена је мања у категорији подофицира у старосној доби од 45 до 50 година, у категорији професионалних војника у старосној доби од 25 до 30 година, а у категорији цивилних лица највише жена има у старосној доби од 50 до 55 година. Ови показатељи аргументују тврдњу да је најповољнија старосна структура жена у МО и ВС у категорији ПВЛ, одакле се тежишно регрутује руководећи/командни кадар у МО и ВС (табела 1).

У извештајном периоду, припадници МО и ВС учествовали су у више међународних активности реализованих у земљи и у иностранству, са циљем представљања резултата спровођења НАП-а. Државни секретар Зоран Ђорђевић је, 6. априла 2015. године, реализовао састанак са амбасадорком из САД, Свони Хант, у Министарству одбране, на коме су учествовале и три чланице Политичког савета и Мултисекторског координационог тела Владе. На састанку су размењена и искуства у области родне равноправности у примени Резолуције 1325. Такође, државни секретар Зоран Ђорђевић је учествовао на скупу у Народној скупштини Републике Србије, 27. маја 2015. године, на тему *Родна осетљивост у размени информација у току природних непогода*, који је одржан у организацији Мисије ОЕБС у Србији.

Табела 1: Резултати старосне структуре жена у односу на укупан број запослених у МО и ВС, по категорији кадра, према подацима од 30. априла 2015. године.

Година старости	Категорија кадра				
	Официри	Подофицири	Професионални војници	Цивилна лица	Укупно
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
Мање од 20	-	-	0,006%	-	0,006%
20-25	0,187%	0,006%	0,468%	0,073%	0,733%
25-30	0,240%	0,015%	1,315%	0,684%	2,253%
30-35	0,126%	0,018%	1,040%	1,233%	2,417%
35-40	0,047%	0,026%	0,187%	1,534%	1,794%
40-45	0,009%	0,038%	0,050%	2,253%	2,349%
45-50	0,020%	0,061%	0,020%	3,100%	3,203%
50-55	0,018%	-	-	3,799%	3,816%
55-60	-	-	-	2,373%	2,373%
60-65	-	-	-	0,435%	0,435%
Више од 65	-	-	-	0,003%	0,003%

У оквиру пројекта UNDP/SEESAC под називом *Поддршка интеграцији начела родне равноправности у реформу сектора безбедности на Западном Балкану*, у извештајном периоду је одржано више регионалних састанака представника механизма родне равноправности у министарствима одбране и оружаним снагама Републике Босне и Херцеговине, Републике Македоније, Републике Србије и Републике Црне Горе.

Реализован је други регионални курс за инструкторе за родну равноправност, од 26. јануара до 6. фебруара 2015. године, у Генералштабу Војске Србије, уз подршку Канцеларије UNDP/SEESAC у Београду, на којем су учествовали и припадници министарстава одбране и оружаних снага држава учесница тог регионалног пројекта.

Такође, реализоване су и три студијске посете представника министарстава одбране и оружаних снага држава учесница тог регионалног пројекта и то: оружаним снагама Краљевине Холандије, од 23. марта до 26. марта 2015. године, затим Војној опсерваторији за једнакост Краљевине Шпаније, од 21. до 24. априла 2015. године и Нордијском центру за род у војним операцијама (NCGM) од 22. до 24. јуна 2015. године у Краљевини Шведској, уз подршку Канцеларије UNDP/SEESAC у Београду. Представници Министарства одбране и Војске Србије су се, том приликом, упознали са искуствима припадника оружаних снага Краљевине Холандије, Краљевине Шпаније и Краљевине Шведске, стеченим у процесу остваривања родне равноправности у системима одбране тих земаља.

Одржан је семинар о родној равноправности у систему одбране, уз подршку Канцеларије UNDP/SEESAC, 7. маја 2015. године, у Београду, на коме су учествовали припадници МО и ВС, који обављају дужности у вези са односима са јавношћу. Полазници су били у

прилици да усаврше своја знања и вештине о препознавању медијског извештавања без дискриминације у систему одбране.

Такође, на иницијативу Министарства одбране, реализован је консултативни састанак са представницима UNDP/SEESAC, 26. јуна 2015. године у Министарству одбране, ради договора о реализацији приоритетних активности сарадње у наредном периоду у МО и ВС. На састанку су размотрене могућности за реализацију пилот-пројекта адаптације појединих војних објеката ради отварања јаслица и дечијих вртића за децу запослених у МО и ВС и за адаптацију Војне гимназије и интерната Војне гимназије уз подршку UNDP/SEESAC.

Поред наведеног, представница МО је учествовала у раду Годишње конференције НАТО Комитета за родне перспективе, у седишту НАТО-а, од 1. до 5. јуна 2015. године, у Бриселу, Краљевина Белгија.

Према подацима из маја 2015. године, припадници Министарства одбране и Војске Србије учествују у десет мултинационалних операција у којима је ангажовано 336 припадника МО и ВС, од којих су 33 жене и то: два професионална војника на Кипру, седам у Либану (шест на војничким дужностима и једна поручница на дужности лекара), 20 у Централноафричкој Републици (на дужностима лекара, медицинских сестара и немедицинског особља), три у ДР Конго (једна на дужности лекара и две на дужности медицинског техничара) и једна у Малију на дужности медицинског техничара. **Заступљеност жена у мултинационалним операцијама износи 9,82%** од укупног броја припадника МО и ВС у националном контингенту.

У извештајном периоду, није било случајева кршења људских права, а посебно људских права жена и деце у мултинационалним операцијама у којима су учествовали припадници и припаднице МО и ВС.

У вези са заштитом и унапређењем положаја жена запослених у МО и ВС важно је истаћи да је Народна скупштина 28. јануара 2015. године донела *Закон о изменама и допунама Закона о Војсци Србије* („Службени гласник РС“, број 10/15), који је ступио на снагу 6. фебруара 2015. године. Овим Законом о изменама и допунама Закона о Војсци Србије члан 75. став 2. и 3. измењени су и гласе: „Професионално војно лице које је спречено да врши дужност због трудноће, породилског одсуства, неге детета или посебне неге детета не разрешава се од дужности и има права прописана општим прописима о раду. Професионално војно лице из става 1. овог члана задржава права свог чина и положаја.“

Министарство одбране именовало је два представника у Радну групу за израду Закона о родној равноправности којом руководи Координационо тело Владе за родну равноправност.

У Министарству одбране врши се редовно прикупљање и праћење података у вези са родном дискриминацијом, притужбама на злостављање на раду и исходима ових притужби у МО и ВС. У вези с тим, у периоду јануар – јун 2015. године регистрована су два пријављена случаја злостављања на раду и сексуалног узнемиравања и то оба на Војној академији СЈБР.

У извештајном периоду, поред осталог, реализоване су информативне и промотивне активности, ради информисања шире јавности о доприносу који жене пружају у изградњи мира, заштити жена од дискриминације и родно заснованог насиља, промовисању ненасилног решавања сукоба, људских права и родне равноправности. На сајту МО и у магазину „Одбрана“ промовисан је рад и активности чланова и чланица Политичког савета и Мултисекторског координационог тела, из састава МО и ВС, овлашћеног лица за обављање послова саветнице за родну равноправност министра одбране, чланова Аналитичке групе МО и ВС и „особа од поверења“ у МО и ВС.

У периоду од 1. јануара до 30. априла 2015. године, у медијима је објављено 57 прилога о женама у МО и ВС, међу којима је 57% било неутрално, 42% позитивно и 4% негативно оријентисаних. У осам бројева магазина „Одбрана“, који су објављени од почетка године до маја, 4,2% текстова односи се на жене или се у њима помињу жене, док се оне налазе на 5,4% фотографија. На насловној страни поменутог магазина, у извештајном периоду, није било жена.

3. ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕДЛОЗИ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА НАП

На основу анализе спровођења НАП-а из надлежности МО и ВС, за период јануар-јун 2015. године, усвојени су следећи:

Закључци

- У МО и ВС у периоду од јануара до јуна 2015. године функционишу сва формирана институционална тела и механизми родне равноправности предвиђени НАП-ом. Посебно се издваја динамичан и садржајан рад Политичког савета, активности Аналитичке групе МО и ВС, овлашћеног лица за обављање послова саветнице за родну равноправност министра одбране, као и инструктора и инструкторки за родну равноправност.
- Према подацима од 1. априла 2015. године, заступљеност жена у МО и ВС је 19,42% у односу на укупан број запослених. Постоји тенденција повећања заступљености жена у категорији професионалних војних лица и истовременог смањења заступљености жена у категорији цивилних лица запослених у МО и ВС.
- Према подацима од 1. априла 2015. године, заступљеност жена на руководећим/командним позицијама у МО и ВС износила је 17,4% у односу на укупан број жена запослених у МО и ВС.
- У првој половини 2015. године, учешће жена у мултинационалним операцијама и износи 9,82% од укупног броја учесника у тим операцијама.
- Доношењем Закона о изменама и допунама Закона о Војсци Србије уведене су позитивне промене у нормативној регулативи, које се односе на регулисање права запослених у МО и ВС у време трудноће, породилског одсуства, неге детета или посебне неге детета.
- Настављена је активност успостављених институционалних тела и механизма за родну равноправност у МО и ВС и добра сарадња МО са свим актерима у спровођењу НАП-а у Републици Србији, као и међународна сарадња на размени искустава и добрих пракси у примени Резолуције 1325 Савета безбедности УН, а посебно са UNDP/SEESAC, OSCE, NATO (PfP) и др.

Предлози

Ради унапређења спровођења НАП-а, на основу резултата родне анализе спроведене у МО и ВС, предлаже се следеће:

- На основу резултата родно осетљивих истраживања, предузети конкретне мере ради оптимизације критеријума за вредновање рада и резултата рада и вођења у каријери жена запослених у МО и ВС.
- Наставити са праксом подношења предлога за унапређење статуса и положаја жена запослених у МО и ВС приликом израде нових и измена и допуна постојећих стратегијских, нормативних и планских докумената у МО и ВС.
- Наставити обуке чланова и чланица формираних институционалних тела и механизма родне равноправности и успоставити њихову мултисекторску сарадњу.

- До краја 2015. године, унапредити методе рада Аналитичке групе МО и ВС за анализу спровођења НАП-а и наставити сарадњу и заједничку едукацију са аналитичким групама и истраживачким тимовима за анализу спровођења НАП-а у систему безбедности у Републици Србији.
- Размотрити могућност за ангажовање, на позицијама родних саветника/саветнице у мултинационалним операцијама, лица из МО и ВС која су обучена за обављање те дужности.
- Сагледати могућности за реализацију пилот-пројекта адаптације појединих војних објеката ради отварања јаслица и дечијих вртића за децу запослених у МО и ВС и за адаптацију зграде Војне гимназије и интерната Војне гимназије уз подршку UNDP/SEESAC.

Аналитичка група МО и ВС за анализу спровођења НАП